
Náš muž v Evropě Antonín Měšťan

Náš muž v Evropě Antonín Měšťan

Nekrolog

V hřmotu nynějších "proevropsky" kampaňovitých dní nespravedlivě zapadla zpráva, že zemřel Evropan přesvědčením, dílem i postavením - slavista Antonín Měšťan. Skonal předposlední květnový den v německém Freiburgu, pohřeb se pak konal v kruhu intimním v Praze, ve městě, kde se Měšťan 29. srpna 1930 narodil.

Po absolutoriu polonistiky a rusistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy Antonín Měšťan započal svoji vědeckou dráhu na pražských akademických pracovištích. V šestašedesátém roce odjel na univerzitu v západoněmeckém Freiburgu, kde působil jako lektor češtiny a polštiny.

V roce 1971 zde byl jmenován docentem, o tři roky později mimořádným profesorem slavistiky. Do znormalizované Prahy se nevrátil. Jako slavista hostoval v USA, přednášel v západní Evropě, angažoval se v exilovém PEN klubu, publikoval v odborných zahraničních periodikách i v českých exilových časopisech, ve Freiburgu získal řádnou profesuru.

V osmdesátých letech učinil riskantní pokus - sepsal dějiny české literatury 19. a 20. století; příručka vyšla německy. Jejím přepracováním vznikla kniha Česká literatura 1785-1985; vydalo ji Škvoreckých torontské nakladatelství Sixty-Eight. Měšťan usiloval dotáhnout výklad až k současnosti, kde už nezbylo než přinést registrující seznam autorů publikujících doma i v zahraničí.

Po listopadu 1989 paralelně pracoval v Německu a v Česku, stal se ředitelem znovuobnoveného Slovanského ústavu Akademie věd ČR, řídil časopis pro slovanská studia Germanoslavica. Platformu pro publicistickou část svého psaní našel zejména v Lidových novinách. Dostalo se mu oficiálních ocenění: kupříkladu německý prezident Johannes Rau mu udělil Spolkový záslužný kříž, Václav Havel Medaili Za zásluhy.

Když dostal z nakladatelství Academia nabídku, aby připravil výbor ze svých kratších textů, zjistil, že jeho bibliografie čítá sedm set položek, nepočítaje v to stovky textů pro Svobodnou Evropu, s níž spolupracoval v exilu i po pádu komunismu. Nakonec z oné nabídky předloni vzešla kniha Česká literatura mezi Němci a Slovany. Naznačuje šíři Měšťanova záběru: Dobrovský, Kafka, Hašek, Smetanova Libuše, katolíčtí autoři, osobnosti české literární vědy.

Antonín Měšťan se už z povahy své specializace nemohl vyhnout uvažování nad českými dějinami. V létě 1991 napsal: "Přehnaný český historismus, který byl od dob národního obrození přirozenou obrannou reakcí na nerovnoprávné postavení českého národa v podunajském soustátí, přetrvával díky nepříznivým politickým podmínkám až do začátku devadesátých let našeho století. Dnes se přežil politický boj mezi nadšenci pro husitskou dobu a nekritickými obdivovateli baroka - obě období českých národních dějin se stala výlučnou doménou odborníků. Doufejme, že už navždycky."

Antonín Měšťan zemřel 30. května ve věku třiasedmdesáti let